

آبونه شرايطى

داخلى و خارجى، هر يرايچون
سنه لکى (۲۵۰)، آلتى آيلنى

(۱۳۰) فروشدر .

نسخه نى • فروش ،
سنه لکى ۵۲ نسخه در

اداره خانه

باب عالی جاده سنده دائره مخصوصه

اخطار ابق

آبونه بدلى بهتريندر

مسلكه موافق آثار مع المنونيه
قبول اولنور . درج ايدنه ين
يازيلر اعاده اولونماز

والله يهدى من يشاء الى صراط مستقيم

محمد عاكف

اشرف اريب

آپعون اهدكم سبيل الرشاد

الكتاب



دينى ، فلسفى ، علمى ، ادبى ، سياسى هفته لىق مجموعه اسلاميه در
صاحب و مدير مسئول

اخطار ابق

ادرس تبديلده آبريجه بهى
غروهى كوندريلايدر

مكتوبلرك امضالرى واضح
واوقوناقلى اولمى و آبونه صره
نومرومىنى محتوى بولمى
لازمدر

مماله اجنبيه ايجون آبونه اولانلرك
آدرسلرينلره فرانسوزجه ده ياولمى
رچا اولنور

باره كوندردلدىكى زمانه نديه دائر
اولدئى واضحاً بيلديزلىسى
رچا اولنور

بتون حرکاتی کندیسنگ او صبرده وحی الہی بہ مظهر بر نبی اولدینی فرض ایدیلرک سویله نیور. ہم فکرجه او انشاده حضرت یوسفہ شرایع ساویہ دن هیچ بر شی وحی اولنمادینی کبی هنوز جناب حق اونی مرتبہ نبوتله بکام بیورمامشدی .

بعض اصحاب قصص بوکا مخالفه لردہ نہ کتاب اللہمہ ، نودہ سنت صحیحہدہ حضرت یوسفک او آرهلق نبی بولندینی استنباطہ مدار اوله حق هیچ بر شی یوقدر .

(ولما بلغ اشدہ آتینا حکماً وعلماً) آیت کریمہ سنہ کنجہ بورادہ کی حکم کندیسنگ دیار مصرده امر ، نبی ، سلطنت صاحب اولماسندن ، علم ایسہ جناب حقک عبادی آرسندن ایستہ دیکنہ ویردیکی کبی حضرت یوسفده احسان ایش بولماسندن عبارتدر . بونلرک هیچ برندہ حضرت یوسفک او انشاده نبی اولدینہ دلالت ایدہجک بر شی یوقدر . ذاتاً حضرت یوسفک اهل مصری نبوتی تصدیقہ دعوت ایتیش اولدینہ دار هیچ بر خبرده وارد اولمامشدر .

بو حقایق تمامیلہ ظاہر اولدقدنصکرہ بیلنہ لیدرکہ حضرت یوسفک قارداشترینہ قارشی اولان بتون حرکاتی تاویل قبول ایتیمہجک درجہدہ صریح حیلہ لر جملہ سندن اولقلہ برابر جواز حیلہ یی انکار ایدنارہ قارشی حجت مقامندہ سرد ایدیلہ بیلہجک احکام الہیہ دن دکلدر . (کذلک کدنا یوسف) نظم جلیلی دہ بو سوزیمزی جرح ایتیز . زیرا آیت کریمہدہ بونک بر وحی نبوی اولدینہ دلالت ایدہجک جهت یوقدر . بو آنجق نظم کلامدہ کی فنون واسالیب نوعنددر . چونکہ حضرت یوسفک قارداشترینی جزای مہود حقندہ او صورتله انطاق ایدن آنجق جناب حق ایدی . شاید بر انطاق الہی بو طرزده اولماسیدی ، یوسف بنیامینی قارداشترینک اللرندن قورتارمہ یی یول بولہ میہ جقیدی . ایشہ حضرت یوسفک مقصدینہ وصولی کندی کسب وتدیری سایہ سندن اولمایہرق صرف قارداشترینی او یولده انطاق ایدن ارادہ الہیہ اثری بولندینی جهتہ بلاغت نظم و حرکتک یوسفہ اللہک بر کیدی اولسی شکندہ سوق کلامی ایجا ایدیسور (کذلک کدنا یوسف ما کان لیاخذ اخاه فی دین الملک الا ان یشأ اللہ)

حیلہ جیلرک کتاب اللہدن استدلاللری حقندہ سویلہجکمز سوز بونلردن عبارتدر . لکن (بع الحلیل بالدرام ثم اتبع بالدرام جنباً) طرزیندہ کی حدیث نبوی بہ استدلترینہ کنجہ بوحیدیکم صحت و شیوتی تقدیرندہ حیلہ لک جوازینہ دلالت ایدہجک بر جهت اولمادقدن باشقہ حیلہ جیلرک عاینہ بر حجتدر .

شاید حدیث شریف خرمانک دیکر بر نوع خرما صانانی آدمک کندیسنہ صائلہ سنی . امر اولایدی او زمان حیلہ طرفدارانی تأیید ایدہ بیلیردی . لکن حدیثدہ خرمانک نہ دیکر نوع خرما صانان آدمک کندیسنہ ، نہ باشقہ سنہ نہ حلول ، نہ تأجیل ، نودہ نقد رانج ایلہ نودہ من مثل ایلہ ، نودہ باشقہ صورتله صائلہ سنی افادہ ایدہجک هیچ بر جهت یوقدر . بوقیدلرک کافہسی عبارہ حدیثک مفہومندن خارجدر . حدیثک

دلالت ابتدیکی معنا شودرکہ علیہ الصلاة والسلام اقدمن بر آدمہ ایلک متاعنی بر ثمن مقابلندہ صانہرق دیکر بر نوع خرما آلہ سنی امر بیوریورلر . قطعاً معلومدرکہ بو آنجق بر بیع صحیح اقتضا ایدر . ینہ قطعاً معلومدرکہ پارہ مقابلندہ خرما صانان بر آدمک عینی مشتریدن مال الہی اکثریت تشکیل ایدن معاملاتدن اولمادینی ایچون لفظ حدیثک بو صورتله حملی بر قاعدہ ایجابی دکلدر .

لکن شاید او آدم یکی متاعنی ایلک متاعنی صائمش اولدینی آدمدن اشترا ایدہجک اولورسہ او زمان ایلک عقدک ہر ایک طرف ایچون مقصود بالذات اولیوب بلکه ایلک متاعک ایکنجی متاع ایلہ مبادلہ سی ایچون بر صنیعہ اولماسندن قورقولور . بو صورتله مسئلہ رباحیلہ لری اقسامنہ کیرر . مگرکہ بوایک عقدک ایکنسنگدہ مقصود بالذات اولدینہ ، یوقسہ برنجی متاعی ایکنجی ایلہ مبادلہ یی بر وسیلہ اولمادینہ دلالت ایدہجک بر شی بولنسون .

آرتیق یوقاریدن بری سرد اولنان مطالعاتدن تمامیلہ تین ایدرکہ حیلہ جیلرک نہ کتاب اللہدن ، نودہ سنت صحیحہدن استناد ایدہ بیلہجک هیچ بر جتلیری یوقدر . بناء علیہ بوقدرلہ اکتفا ایدہرک جواز حیلہ یی متضمن اولان اقوال علمانی آری آری جرح ایتیمہ لزوم کورمہ یز . ہر کسک بر مسلکی ، بر رأی واردرکہ خطادہ ایتسہ ، اسابتدہ ایتسہ کندی محصول فکر وسعیددر . خطادن مصونیت آنجق جناب حقہ ، بردہ جناب حقک سودیکی قوللری آرسندن انتخاب ایتیش اولدینی بختیاران بشرہ مخصوصدر .

عبدالعزیز چاوش

شورای مشیخت اسلامیہ

اعظم علمای اسلامیہ دن فاضل شہر بدیع الزمان سعید کردی افندی حضرتلری بکتمہم بر تکلیفدہ بولونیورلر . اساساً مشارالہ ابتدای مشروطیتدہ بری بو فکرک طرفداریدرلر . دہا اوزمانلر بویلہ بر شورانک تشکیل لزومی ایلری سور ، علسہدہ بعض قصیر البصر کیمسہ لر طرفندن بو فکرک اہمیتی ادراک اولونہمایہرق ممانت ایدیلشدی . فقط جریان حادثات بویلہ بر شورانک نہ قدر لزومی اولدینہ رعنا کوستردی . آتیا بواجتیا جگہ دہا زیادہ تزیادیدہجکینی اولوالالباب البتہ تقدیر ایدرلر . امید ایدرکہ بومہم تکلیف کرک حکومتجہ ، کرک مجلس ملیجہ کمال اہمیتلہ نظر دقتہ آیینہجق ، بر آن اول تمککنہ ہمت بیورولہجقدر .

تاریخ بزہ کوستریورکہ اسلام نہ درجہ دینہ تمسک ایتیش ایسہ ترقی ایتیش ، نہ وقت دیندہ ضعف کوسترمش ایسہ تدنی ایتیشدر . باشقہ دیندہ ، بالعکس ، قوتی زمانندہ وحشت ، ضعفی زمانندہ تمدن حاصل اولمشدر .

جمهور انیسانک شرقدہ بعثتی قدر ازلینک بر رمزیدرکہ شرقک حسیاتنہ حاکم دیندر . بو کون عالم اسلامدہ کی تظاہراتدہ کوستریورکہ عالم اسلامی اویاندیرہجق ، شومذلتدن قورتارہجق ینہ اوحسدر . (ماہدی ۱۲۰ ہجری صفحہ دہدر)

پیغمبر سو کیسی [۱]

« احد غزاسی اوقوددن سرکرا »

یا محمد ، نہ ہوو کسک ! سنی بز
تورکک جوهر پوره کله سوه رز ،شو غزاک دیکه دیمی بره سرکرا ،
کوزلرندن شهکک شمعکک یاش دوکر ،جانی کایر دوداغنه آچیلیر ،
دین اوغرونده یاقوت قانی ساجیلیر .سن که بوتون عالم سنکک یوزکدن
یارادیلش ، سن که الله سوزندنقلبی دولش ، قرآن یامش اک اوولو
پیغمبرسک ، سن که نورکله دولویر ، کورک بوتون عالم ، بوتون جنتلر ؛
سن که سنکک ایچون حقدن رحمتلریاغار دنیا بوجاغنه ، ناصیل سن
یارالاندک شو غزاده ؟ بونهدن ؟ناصر اولور ؟ چونکه الله امریدر ؛
اک بووک اک بلالی کون کیمیریر !اندکک اوغرونده سن یانین ،
اک زیاده جفا چکن قول کیمیاذا لره ، بلالره قاتلانکک ،
طاش باغلاکک پوره کسکک ، دایاندک .سکا کیجه ، کوندوز ملعون مشرکک
یالانچیدر ، سحر بازدر دیدیلر ؛

[۱] بوشهر حرب انساننده «اوردونلکه دفتر»
عنوانیله نشر اتیش اولدیم اثرک مغلوبیت اوزرینه
نشر اولونامایان ایکنجی جلدی ایچون یازیلش
ایدی . مالی اسلامی وغزوات مسلمینی مصور
اولارق مجا وزنیله یازیلش داها برقاچ شعرده
واردر . بونلری سبیل الرشاده تقدیم ایدم حکم .
جمله سنده عثمانلی عسکری مخاطب اتخاذ اولونش
ایسه ده هر شهر فطره عسکر اولان ملت عثمانیه
خطاب تشکیل ایدر . بکی طرز بیانغزله ووزن ملی
ایله دینی شعرلر یازیلماسته طرفدارم ؛ اک بووک
دینی شاعریم اولان محمد عاکفک بویله منظومه لر
یازماستی بک آرزو ایدم . ع . ا

الله بردر دیدک سکا سو کیدیلر ،
الله وارکن بوتلری او کیدیلر ؛الله نهایت قصد ایتدیلر چانکه ؛
کیرمک ایچون اومبارک قانکهآند ایتدیلر ! بریار [۲] ایله مکدن
کیزی کیزی چیمدک ، برک عرش ایکنبرقارا کاق ماغرا [۳] اولدی دوراغاک ؛
اوچ کون قالدک اوردن ؛ قانی یاتاغاکطوپراق ایدی بیک مشقت چکهرک
هله کلدک مدینه یه . او بوککاومبارک دینک ایچون همان سنی
الهدن هیچ امیدنی کسمدن ،حق یولنده غزالره آتیلدک ؛
آز عسکرله چوق دشمنه قاتیلدک .« بدر » کونی [۴] قلیجکله مشرکک
قیریلدیلر ، کبره یلر کیتدیلر !« احد » کونی [۵] ایشله نیلین خطابی
تیزلمیک لازم کلدی ؛ فدایکوزه آهک اومبارک نفسکی ؛
فرهک بوزغون ویردی ، قاجدی ؛ بوسیبرآق اولسون اورکوندی ، نه یامان
قهرمانسک یا محمد الامانیارالاندک ، یته دوردک ... نهایت
الله ایتدی حق دینک شفاعت ؛دشمنلرک چکیلدیلر . . . ای بووک
دینک اولو پیغمبری ، بک کوچوک[۲] حضرت ابوبکر ، رضی الله تعالی عنه .
[۳] رسول اکرمک حضرت ابوبکر ایلهبرابر ساقلا ندینی مغاره .
[۴] فخر کائنات اقدمزک قریش مشرککریاوزرینه احراز پووردقلمی مظفریت « بدر »
دینلین بره وضعده واقع اولشد .[۵] احد مدینه منوره چوارنده بر داغک
اسمیدر واوراده رسول اکرم اقدمز مشرککله

حرب اتشد .

برامتک اولان تورکک جهانده
سن امداد ایت ؛ اک فنا برزماندهکوکدن « احد » غزاسی کوره لیم ،
یوزمزی طوبراقلره سورلیم ؛بوغزاده آقیدیلان قانکک
انتقامی طوقسون بزلی ! بز یاریناخرت کونی کله جکیز یانکک ؛
بوکون دشمن اولودینک شانهقارا سورسه ، یا بز ناصیل کلیر
حضورکک ؟ اخرتده ناصیل بزتورکک دیرز ، مسلمانلق طاسلارز ؛
بویله قورقاق ، جیتسز ، ایلنسزانسانلر ، هیچ اوتامادن ، شفاعت
دیله نیری سندن ؛ خاییر ؛ قناعتایتدکک بز تورکک ملتی هر زمان
هله بوکون سنی جانن طانیاناک قهرمان امتکدر ، هیچ بیلماز
داغر چوگسه اوزرینه داغیلماز !حق دینکی طوتار الله عشقیله ،
اونی خطا ایشله مکدن سن ساقلا .« احد » کونی دوکدیکک هراملان
مسلمانلق عالنده بروجدان ،بر بووک قلب اولش چاربار ، مولانک
دینی ایچون چاربار دورور ؛ دنیانکهر یاننده بووک آدک دوپولور ؛
سنکک هشتک پوره کاره اولوبور .اوهشق ایله تورکک عسکرک جان فدا
ایدن سکا یا محمد مصطفی !

۱۹ تموز سنه ۱۳۳۴

علی اکرم



همه ثابت اولدی که بود دولت اسلامی بی بتون اولدیریمی مصادماته زماماً ینه اوحس محافظه ایشدر . بو خصوصده غربه نسبتله آری بر خصوصیت مالکیز . اونلره قیاس ایدیله میز . سلطنت و خلافت غیر منفک ، متحد بالادندر . جهت مختلفدر . بناء علیه بزم پادشاهمز ، هم سلطاندر ، هم خلیفه در و عالم اسلامک بایراغیدر .

سلطنت اعتباریه اونوز میلیونه نظارت ایتدیکی کی خلافت اعتباریه اوچوز میلیونک مابینده کی رابطه نورانیه تک معکسی ، استنادکاه و مددکاری اولوق کر کدر . سلطنتی صدارت ، خلافتی مشیخت تمیل ایدر . صدارت اوج مهم شورایه بالذات استناد ایدیور ، ینه کفایت ایتیور . حالبوکه بویله ایجه لشمش و جو غالمش مناسبات ایچنده ، اجتهاد ائده کی مدهش فوضی ، افکار اسلامییه کی کثنت ، فاسد مدینتک تداخلیه اخلاقده کی مدهش تدنی ایله برابر مشیخت جناحی بر شخصک اجتهادینه ترک ایدلمش . فرد تأثیرات خارجییه فارشی ده آ از مقاومتدر . تأثیرات خارجییه قایلیمقه جوق احکام دینییه فدا ایدیلدی . هم ناصیل اولیور که امورک بساطتی و تقلید و تسلیم جاری اولدینی زمانده ، ولو که انتظامسز اولسون ، ینه مشیخت بر شورایه ، لا اقل قاضی عسکرلر کی مهم شخصیتلره استناد ایدردی . شیمدی ایش بساطتدن چیقمش ، تقلید و اتباع کوشه مش اولدینی حالده بر شخص ناصیل کفایت ایدر ؟

زمان کوستردی که خلافتی تمیل ایدن شو مشیخت اسلامییه یالکیز استانبول و عثمانیلره مخصوص دکدر . عموم اسلامه شامل بر مؤسسه جلیله در . بوسونوک وضعیتله ، دکل قوجه عالم اسلامک ، بلکه یالکیز استانبولک ارشادینه ده کافی کلپور . اولیه ایسه بوموقع اولیه بروضعیه کتیر یلیدر که عالم اسلام اوکا اعتماد ایده بیلسون . هم منبع ، هم معکس وضعیتنی آلسون . عالم اسلامه فارشی وظیفه دینییه سنی حقیله ایفا ایدر بیلسون . اسک زمانده دکلز . اسکیدن حاکم بر شخص واحد ایدی . او حاکم مفتیسیده اونک کی منفرد بر شخص اوله بیلیردی . اونک فکری تصحیح و تعدیل ایدردی . شمدی ایسه زمان جماعت زمانیدر . حاکم ، او لوج جماعتدن چیقمش ، آز متحسس ، صاغیرجه ، متین بر شخص مغنودر که شورالر اوروحی تمیل ایدر .

شویله بر حاکمک مفتیسیده اوکا مجالس اولوب بر شورای عالیه هلیندن تولد ایدن بر شخص مغنوی اولوق کر کدر . تا که سوزینی اوکا ایشیتدیره بیلسون . دینه تعلق ایدن نقطه لرده صبراط مستقیم سوق ایده بیلسون . بوقسه فرد ، دامیده اولسه ، جماعتک فرد منویسنه فارشی سیوری سینک قدر قایلر . شومهم موقع بویله سونوک قالفله اسلامک عقیده حیاتییه سنی تهلکیه معروض براقپور . حتی ، دیه بیلیرز ، شمدیکی وضعیت دیانت و شعائر اسلامیته کی لاقیدک و اجتهاد ائده کی فوضی مشیختک ضعفندن و سونوک اولمندن میدان المشددر . چونکه خارجه بر آدم رأیی فردیتته استناد ایدن مشیخته فارشی محافظه ایده بیلیر . فقط بویله بر شورایه استناد ایدن بر شیخ الاسلامک سوزی الک بیوک برده ای بیده یا اجتهاددن و از کچیرر ، یا او اجتهادی اوکا منحصر

براقیر . هر مستعد چندانی اجتهاد ایده بیلیر . لکن اجتهادی اوقت دستور العمل اولور که بر نوع اجماع و یا جمهورک تصدیقه اقتراض ایده . بویله بر شیخ الاسلام معنا بو سره مظهر اولور . شریعت عراضه دائمی اجماع و رأی جمهور مدار فتوی اولدینی کی شیمدی ده فوضای آرا ایچون بویله بر فیصله لزوم قطعی واردر .

صدارت ، مشیخت ایکی جناحدر . شو دولت اسلامییه تک بویکی جناحی متساوی اولمازسه ایلری کیدیلز . کیدیلسه ده بویله بر مدینت فاسده ایچون مقدساتندن انسلاخ ایدر . احتیاج هر ایشک استناد ایدر . شویله بر شورایه احتیاج شدیددر . مرکز خلافتده تأسیس اولنمازسه بالضروره باشقه یرده تشکل ایده جکدر . بوشورالک بعض مقدماتی اولان جماعت اسلامییه تشکیلاتی و اوقافک مشیخته الحاقی کی امورک ده اول تحقیق مناسب ایسه ده باشدن باشلانسه ، صکره مقدمات احضار ایدلسه ینه مقصد حاصل اولور . دائرة انتخابیه لری هم محدود ، هم مختلط اولان اعیان و مبعوثانک وظیفه رسمییه لری اعتباریه بالواسطه و طولاً بیسیله بوایشه تأثیری اوله بیلیر . حالبوکه واسطه سز طوغریدن طوغرییه بو وظیفه عظمتی در عهده ایده جاک خالص اسلام برشورا لازمدر . برشی ماوضع لهنده استخدام ایدیلزسه عطالته اوغرار ، مطلوب اثری کوسترمن . بناء علیه مهم بر مقصد ایچون تأسیس ایدیلن دارالحکمة اسلامییه بی شیمدیکی فادی بر قومیسون درجه سندن چیقاروب مشیختده کی دوا ترک رؤسایله برابر شورانک اعضای طبیعییه سی عدایتمک و خارجه کی عالم اسلامدن شیمدیکک اون بش یکر می قدر اسلامک دیناً ، اخلاقاً اعتمادنی قازانمش منتخب علمسانی جلب ایلک بو مسئله عظمتانک اساسنی تشکیل ایدر . وهام اولماملی بز . قورقمقه دین رشوت و یرلر . دینک ضعفیتی بهاسنه اولان مزخرف مدینته لغت . خوف و ضعف تأثیرات خارجییه تشجیع ایدر . محقق مصلحت موهوم مضرت فدا ایدلر . و من الله التوفیق

بدیع الزمان

سعید

طلب علم و حرکت فکریه :

مدرسه تحصیلنده غایه

۲

۳۲۶ سنه سنده حلقه تدریس و تفیضنه مداومت و ملازمتله اخذ فیوضات ، تلقی کالاته ابتدار ایتدیکم استاد اکرم کونانلی حافظ محمد افندی « کوچوک کونانلی » نصایح و ارشادات استادانه لری آرده سنده « اولادلرم ! غایه کز ؛ ازله جهل و ظلمت ، اکتساب علم و ادب اولملی در . وجدانکیز ، قلبکیز ، حق ، ایچون چارملی در . مناصب و مراتب ، شرف و شان حرم فکر کزدن اوز اقلاشدیرملی در . چونکه